

PROGRAMI ORIENTUES PËR PROVIMIN E SHTETIT

Profili Ekonomi

A. Hyrje në ekonomi (Mikroekonomi dhe Makroekonomi)

1. Konceptet bazë të ekonomisë. Një vështrim i shkurtër mbi shkencën ekonomike. Kërkesa (D) dhe oferta (S). Ekuilibri në treg .Elasticiteti i kërkesës dhe ofertës.

Konceptet bazë të ekonomisë. Pamjaftueshmëria, zgjedhja, rrallësia.

Burimet e përdorura në procesin e prodhimit.

Kosot oportune. Kurba e mundësive të prodhimit.

Mikroekonomia

Makroekonomia

Ligji I kërkesës. Kërkesa (D)

Faktorët që ndikojnë në zhvendosjen e kurbës së kërkesës

Ligji I ofertës. Oferta (S)

Faktorët që ndikojnë në zhvendosjen e kurbës së ofertës

Ekuilibri I tregut.

Vendosja e çmimit tavan dhe dysheme. Si ndikon taksa në ekuilibrin e tregut?

Koeficienti i elasticitetit të kërkesës në lidhje me çmimin (ED)

Koeficienti i elasticitetit të oferts në lidhje me çmimin (ES)

Faktorët që ndikojnë në elasticitet

Lloje të tjera të elasticitetit

2. Sjellja konsumatore. Prodhimi dhe produkti marxhinal. Kostot e prodhimit

Dobia totale (TU) dhe dobia marxhinale (MU)

Ligji i dobisë marxhinale rënëse

Vija e buxhetit dhe zhvendosja e saj

Kushti i maksimizimit të dobisë totale. Zgjedhja e ekuilibrit të konsumatorit

Kurbat e indiferencës. Norma marxhinale e zëvendësimit

Teprica konsumatore

Produkti total (TP), produkti mesatar (AP) dhe produkti marxhinal (MP)

Funksioni i prodhimit. Prodhimi në afatin e shkurtër dhe afatin e gjatë

Ligji i të ardhurave marxhinale rënëse

Të ardhurat e shkallës. Të ardhurat rritëse, zbritëse dhe konstante të shkallës.

Kostot e prodhimit afatshkurtër dhe kostot e prodhimit afatgjatë

Llojet e ndryshme të kostove

Paraqitja grafike e kostove

3. Strukturat e tregut. Konkurenca e plotë. Monopoli. Forma të tjera të konkurrencës jo të plotë, oligopoli dhe konkurenca monopolistike. Tregu i faktorëve të prodhimit

Strukturat e tregut
Përcaktimi i çmimit dhe sasisë ekuilibër në konkurrencën e plotë
Përcaktimi i fitimit
Fitimi në periudhën afatshkurtër dhe afatgjatë
Efiçienca në prodhim dhe efiçienca në shpërndarje
Barrierat në tregun monopol
Përcaktimi i çmimit dhe sasisë ekuilibër
Maksimizimi i fitimit. Fitimi në periudhën afatshkurtër dhe afatgjatë
Diskriminimi i çmimit në monopol
Humja neto e mirëqënies
Konkurrenca monopolistike. Përcaktimi i çmimit dhe sasisë ekuilibër
Oligopoli. Format dhe modelet e oligopolit
Barrierat e hyrjen në tregun oligopol
Përcaktimi i çmimit dhe sasisë ekuilibër në oligopol
Faktorët e prodhimit
Kërkesa dhe ofertë në një treg faktorësh
Produkti marxhinal dhe të ardhurat marxhinale të faktorëve të prodhimit
Tregu i punës, i kapitalit, i tokës
Kosto marxhinale e faktorëve të prodhimit

4. Matja e Produktit të Brendshëm Bruto (PBB) dhe Rritja Ekonomike. Ciklet e biznesit.

Kërkesa dhe oferta agregate. Ekuilibri makroekonomik

Matja e produktit të brendshëm bruto (PBB)
Të ardhurat kombëtare, të ardhurat personale, të ardhurat e disponueshme.
Produkti i brendshëm bruto sipas metodës së shpenzimeve, prodhimit dhe të ardhurave.
Matja e PBB reale dhe PBB nominale
Rritja ekonomike.
Kërkesa agregate (AD), elementët përbërës.
Faktorët që ndikojnë në zhvendosjen e AD
Oferta agregate (SAS) në afatin e shkurtër dhe oferta agregate në afatin e gjatë (LRAS)
Faktorët që ndikojnë në zhvendosjen e SAS dhe LRAS
Ekuilibri makroekonomik. Modeli Kejnsian dhe modeli Klasik

5. Konsumi dhe Investimet. Ekuilibri makroekonomik në modelin e thjeshtë të ekonomisë.

Modeli shpenzime- të ardhura. Inflacioni dhe papunësia

Shpenzimet e konsumit. Faktorët që ndikojnë në konsum
Funksioni i konsumit
Kursimi dhe funksioni i kursimit
Prirja marxhinale për konsum (MPC) dhe prirja marxhinale për kursim (MPS).
Prirja mesatare për konsum (APC) dhe prirja mesatare për kursim (APS)

Investimet, funksioni i investimeve
Ekuilibri në modelin e thjeshtë të ekonomisë.
Modeli shpenzime të ardhura
Inflacioni. Inflacioni nga kërkesa dhe inflacioni nga kosto
Papunsia. Llojet e papunësisë
Kurba e Philipsit në afat të shkurtër dhe në afat të gjatë.

6. Marrëdhëniet ekonomike ndërkombëtare dhe kurset e këmbimit. Sistemi bankar. Banka Qendrore dhe politika monetare. Politika fiskale

Importet dhe eksportet
Avantazhet absolute dhe relative
Tregëtia ndërkombëtare
Kurset e këmbimit
Banka Qendrore dhe politika monetare
Instrumentat e politikës monetare. Operacionet e tregut të hapur.
Politika fiskale
Instrumentat e politikës fiskale
Buxheti i shtetit. Defiçiti dhe teprica buxhetore.
Banka Qendrore dhe bankat e nivelit të dytë
Roli i bankave të nivelit të dytë si ndërmjetës financiar.
Paraja dhe funksionet e saj
Teoria sasiore e parasë.
Kërkesa dhe oferta për para.

B. Menaxhim dhe sipërmarrje

7. Kuptimi i menaxhimit. Misioni dhe vizioni i kompanisë. Studimi dhe parashikimi i mjedisit, analiza konkurruese

Natyra dhe rëndësia e menaxhimit
Hierarkia e menaxhimit
Funksionet menaxheriale
Rolet e menaxherit
Aftësitë e menaxherit
Produktiviteti
Eficenca dhe efektiviteti
Menaxhimi kundrejt lidershit

Krijimi i vizionit të organizatës
Filozofia dhe misioni i organizatës
Rëndësia e misionit

Karakteristikat e një misioni efektiv
Qëllimet e organizatës
Stakeholders (pretendentët) e organizatës dhe interesat e tyre
Etika e biznesit
Përgjegjësia sociale e kompanisë
Cfarë e bën një biznes të suksesshëm?

Mjedisi i largët dhe faktorët e tij (faktorët politikë, ekonomikë, socialë, teknologjik, ekologjik)
Analiza PEST
Identifikimi i forcave konkurruese përmes analizës strukturore (mjedisi i industrisë)
Rivaliteti konkurrues
Kërcënimi i hyrësve të rinj
Fuqia e blerësve dhe furnitorëve
Identifikimi i pozicionit strategjik përmes analizës së mjedisit të afërt
Përbërja e konsumatorëve
Pozita konkurruese.
Furnitorët dhe kreditorët
Burimet njerëzore
Analiza SWOT

8. Planifikimi dhe marrja e vendimeve

Rëndësia dhe natyra e planifikimit
Hierarkia e planeve
Objektivat.
Strategjitë
Politikat
Procedurat dhe rregullat
Etapat e planifikimit efektiv
Strategjitë në nivel biznesi
Strategjitë në nivel korporate
Marrja e vendimeve
Procesi i marrjes së vendimeve
Analiza e pikës kritike
Pema e marrjes së vendimeve

9. Natyra e organizimit. Motivimi dhe menaxhimi i burimeve njerëzore

Organizimi formal dhe informal
Kartat organizative
Procesi i organizimit dhe parimet e tij

Ndarja e punëve
Rotacioni i punëve
Zmadhimi i punëve
Pasurimi i përmbajtjes së punëve.
Ciklet e jetës së organizatës
Kultura e organizatës
Pushteti dhe autoriteti

Natyra e motivimit.
Procesi i motivimit.
Teoria e hierarkisë së nevojave sipas Maslow-t.
Strategjitë manaxheriale për rritjen e motivimit.
Paraja si faktor i rëndësishëm motivimi
Pjesëmarrja e punonjësve
Ristrukturimi i punës
Ndryshimi i orarit të punës
Menaxhimi i burimeve njerëzore
Seleksionimi dhe rekrutimi

10. Kontrolli

Natyra dhe rëndësia e kontrollit
Llojet e kontrollit
Procesi i kontrollit
Parimet e kontrollit efektiv
Menaxhimi i kontrollit
Teknikat e kontrollit
Buxhetet
Procesi i buxhetimit
Tipet e buxheteve
Pasqyra e të ardhurave
Kontrolli financiar
Bilanci kontabël
Analiza e treguesve
Teknikat bashkëkohore të kontrollit
Kontrolli i burimeve njerëzore

11. Firmat dhe Sipërmarrja

Kuptimi i firmave
Firmat individuale

Firmat me ortakë
Korporatat

Plani i biznesit
Marketing
Produkti
Çmimi
Shpërndarja
Promocion
Risku

Literatura

- Maçellari A, Hadëri S, Kule Dh, Qirici S, “Hyrje në Ekonomi”, Pegi 2002. (Ribotime)
- Gruda S, Minxhozi L, Duka R, Hashorva A, “Hyrje në Ekonomi” Ushtrime, 2013 (Ribotime)
- Principle of Economics” Open TextBook Library:
<https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/32>.
- Shyqyri LLACI, “Menaxhimi”, Tiranë 2010.
- Irma SHYLE, “Ekonomi dhe Menaxhim ndërmarrjesh” (cikël leksionesh, Botim i dytë i plotësuar). Shtëpia Botuese “Dituria”, 2017, ISBN 978-9928-103-59-8
- Peggy A. LAMBING, Charles R. KUEHL, “ Sipërmarrja”, Edicioni i katërt, 2018, AADF, ISBN 9789928448804